

RAPORT

Raport stanowi podsumowanie trzech spotkań tzw. Okrągłego Stołu realizowanego na terenie województwa podkarpackiego w ramach projektu „Mamy przestrzeń dla OZE”. Uwzględnia on diagnozę problemów zidentyfikowanych podczas spotkań, bariery oraz rekomendacje dla interesariuszy zaangażowanych na różnych etapach procedury wydawania pozwoleń dla instalacji OZE.

Raport składa się z dwóch części: diagnozy i listy rekomendacji (pogrupowanych w cztery podzbiory). Jest on podsumowaniem ogólnych, najważniejszych wniosków ze wszystkich spotkań Okrągłego Stołu. Szczegółowe kwestie poruszane podczas poszczególnych spotkań znajdują się w podsumowaniach tworzonych osobno dla każdego z nich. Raport z województwa podkarpackiego wraz z raportami z dwóch innych regionów składa się na ogólną diagnozę i zbiór rekomendacji dla zmian w przepisach prawa i praktyce wydawania pozwoleń dla nowych instalacji OZE.

I. Informacje nt. trzech okrągłych stołów:

- W ramach projektu odbyły się w okresie marzec-kwiecień 2025 r. dwa okrągłe stoły dla gmin zrzeszonych w Związku Gmin Dorzecza Wistoki, jak również innych interesariuszy tj. podmiotów prywatnych i organizacji społecznych. Podczas spotkań udało się zaangażować przedstawicieli 8 gmin, przedstawiciela firmy prywatnej specjalizującej się w instalacjach OZE i dwóch przedstawicieli organizacji społecznych.
- Trzecie spotkanie okrągłego stołu odbyło się w maju 2025 r. w stolicy województwa dla przedstawicieli instytucji regionalnych tj. Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, regionalny dystrybutor energii. Podczas spotkania udało się zaangażować tylko przedstawiciela Urzędu Wojewódzkiego.

II. DIAGNOZA:

➤ **PROBLEMY PLANISTYCZNE I FORMALNO-PRAWNE:**

- Brak spójnej strategii rozwoju OZE – państwowej, regionalnej, lokalnej
- Brak oznaczenia terenów pod OZE w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP)
- Przedłużające się procedury zmiany MPZP i wydawania decyzji środowiskowych
- Brak jasnych i jednolitych zasad dotyczących oceny oddziaływania inwestycji OZE na sąsiednie obszary chronione i siedliska przyrodnicze oraz niejednolite praktyki stosowania przepisów środowiskowych w kontekście lokalizacji OZE w pobliżu takich terenów
- Brak spójnego podejścia do określania stron postępowania (w tym w szczególności wyznaczania obszaru oddziaływania) – problem z identyfikacją stron sprawy, informowaniem ich i kwestia tzw. nieuregulowanych stanów prawnych nieruchomości
- Brak przyspieszonych procedur powiadamiania stron – brak rozwiązań analogicznych do np. specustawy drogowej

Projekt „Mamy przestrzeń dla OZE – przeprowadzenie działań szkoleniowo-doradczych oraz analitycznych w obszarze budowania zdolności administracyjnych w zakresie zielonej i energetycznej transformacji na rzecz administracji lokalnej” prowadzony jest w ramach inwestycji G1.1.4 Krajowego Planu Odbudowy i zwiększania odporności: wsparcie dla instytucji wdrażających reformy i inwestycje w ramach REPowerEU – wskaźnik G8G

- Brak ujednoczonego podejścia do określania obszaru oddziaływania inwestycji – generowanie sporów sądowych
- Brak spójnej polityki państwa wobec integracji małych OZE – obejmującej zarówno aspekty systemowe (bilansowanie energii), jak i prawno-podatkowe (rozliczanie PIT)

➤ **OGRANICZENIA INSTYTUCJONALNE I PROCEDURALNE:**

- Skomplikowana ścieżka uzyskiwania pozwoleń – liczne instytucje i powielające się procedury
- Braki kadrowe – trudności w zatrzymaniu i rekrutacji specjalistów w administracji
- Przeciążenie instytucji biorących udział w wydawaniu pozwoleń
- Brak kompetencji i uprawnień urzędników gminnych do oceny merytorycznej raportów środowiskowych – przez to niepełne lub błędnie sporządzone raporty trafiają do RDOŚ i stamtąd są one odsyłane z nakazem uzupełnienia bądź poprawienia, co wydłuża czas procedury
- Brak systemowej informacji o blokadach przyłączeniowych – inwestorzy (zwłaszcza mniejsi) nie mają dostępu do takiej informacji, co rodzi ryzyko i niepewność otrzymania warunków przyłączenia pomimo zrealizowania już wcześniej np. raportu środowiskowego
- Brak wstępnych informacji i dialogu między inwestorem a społecznością lokalną – mieszkańcy dowiadują się o inwestycji często dopiero na etapie rozpoczęcia budowy
- Erozja kultury prawnej – konieczność ciągłego doprecyzowania przepisów, brak spójnej wykładni

➤ **PROBLEMY INFRASTRUKTURALNE:**

- Niska jakość i przepustowość sieci elektroenergetycznej – szczególnie na terenach wiejskich
- Długi czas oczekiwania na przyłączenie instalacji
- Brak centralnej informacji o dostępnych mocach przyłączeniowych
- Wysokie straty przesyłowe (ok. 10-11%)

➤ **BRAK OGÓLNODOSTĘPNYCH DANYCH I PROBLEMY Z CYFRYZACJĄ:**

- Brak spójnego, centralnego procesu digitalizacji procedur administracyjnych
- Brak centralnego rejestru wniosków i pozwoleń
- Niewystarczające wykorzystanie danych przestrzennych w planowaniu
- Brak przejrzystego systemu monitorowania i zbierania danych o procedowanych wnioskach

➤ **BRAK KONSULTACJI SPOŁECZNYCH:**

- Brak dialogu społecznego na wczesnym etapie inwestycji
- Opór społeczny wobec inwestycji – zwłaszcza farm wiatrowych i dużych farm PV
- Niska świadomość korzyści i ryzyka związanych z OZE wśród społeczności lokalnych
- Brak skutecznych mechanizmów komunikacji i informacji
- Brak skutecznej komunikacji z poziomu lokalnego do centralnego

Projekt „Mamy przestrzeń dla OZE – przeprowadzenie działań szkoleniowo-doradczych oraz analitycznych w obszarze budowania zdolności administracyjnych w zakresie zielonej i energetycznej transformacji na rzecz administracji lokalnej” prowadzony jest w ramach inwestycji G1.1.4 Krajowego Planu Odbudowy i zwiększania odporności: wsparcie dla instytucji wdrażających reformy i inwestycje w ramach REPowerEU – wskaźnik G8G

III. OGÓLNE REKOMENDACJE:

- Spójna długoterminowa strategia rozwoju energetyki na poziomie kraju, uzgodniona z JST i społeczeństwem
- Zobligowanie JST do tworzenia własnych strategii energetycznych
- Przyjazne rozwiązania prawne dla spółdzielni i klastrów energetycznych
- „Odpolitycznienie” polityki energetycznej
- Rozwój edukacji obywatelskiej i energetycznej
- Konsultacje społeczne na wczesnym etapie procesu inwestycyjnego
- Obligatoryjność tworzenia planów przestrzennych w gminach
- Dostęp mieszkańców do informacji o planowaniu przestrzennym
- Centralny program digitalizacji dokumentacji administracyjnej
- Finansowanie dla rozwoju infrastruktury energetycznej
- Baza informacji o możliwościach/obszarach przyłączenia
- Konsolidacja przepisów prawa i procesów inwestycyjnych
- Certyfikacja ekspertów ds. raportów środowiskowych
- Finanse dla gmin na zatrudnienie ekspertów
- Adekwatne środki dla JST na realizację zadań związanych z transformacją energetyczną

IV. REKOMENDACJE DLA POSZCZEGÓLNYCH INTERESARIUSZY:

- **Dla administracji centralnej**
  - Spójna strategia rozwoju energetyki
  - Centralny program edukacji o OZE
  - Zdefiniowanie zakresu tzw. obszaru oddziaływania dla poszczególnych inwestycji OZE
  - Doprecyzowanie przepisów dot. stron postępowania dla inwestycji OZE
  - Stworzenie przyjaznych rozwiązań prawnych dla spółdzielni i klastrów energetycznych
- **Dla jednostek samorządu terytorialnego:**
  - Lokalne strategie rozwoju energetyki
  - Planowanie terenów pod inwestycje OZE
  - Konsultacje społeczne na wczesnym etapie prowadzenia/myślenia o inwestycji (również po stronie inwestora)
  - Wzmacnianie kadr urzędniczych
- **Dla Operatorów Sieci Dystrybucji (OSD) i Przesyłowych (OSP)**
  - Regularne publikowanie informacji o wolnych mocach przyłączeniowych
  - Transparentne procesy przyłączeniowe
- **Dla Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska:**
  - Ujednolicenie praktyk związanych z Oceną Oddziaływania na Środowisko

Projekt „Mamy przestrzeń dla OZE – przeprowadzenie działań szkoleniowo-doradczych oraz analitycznych w obszarze budowania zdolności administracyjnych w zakresie zielonej i energetycznej transformacji na rzecz administracji lokalnej” prowadzony jest w ramach inwestycji G1.1.4 Krajowego Planu Odbudowy i zwiększania odporności: wsparcie dla instytucji wdrażających reformy i inwestycje w ramach REPowerEU – wskaźnik G8G

- Jasne wytyczne do raportów Oceny Oddziaływania na Środowisko

➤ **Dla organizacji społecznych**

- Udział w tworzeniu/prowadzeniu edukacji oraz konsultacjach społecznych
- Promowanie idei „dobra wspólnego”

IV. POMYSŁY NA PRZYSPIESZENIE PROCEDUR WYDAWANIA POZWOLEŃ NA NOWE INSTALACJE OZE:

- **Wytyczne do raportów Oceny Oddziaływania na Środowisko i certyfikacja dokumentacji środowiskowej** – opracowanie ogólnokrajowych wytycznych dotyczących raportów środowiskowych, w tym analiz przyrodniczych i społecznych, wraz z mechanizmem niezależnej weryfikacji jakości dokumentacji przed jej złożeniem do urzędu.
- **Ujednolicenie zasad określania stron sprawy i obszaru oddziaływania inwestycji** – wprowadzenie jasnych kryteriów określania obszaru oddziaływania dla poszczególnych typów OZE (w tym związanych z lokalizacją blisko terenów chronionych) i stron postępowania (np. wzorowanie się na specustawie drogowej – uznanie adresu w katastrze za skuteczny do doręczeń).
- **Równoległe prowadzenie etapów postępowania** – umożliwienie prowadzenia równoległe etapów: decyzji środowiskowych, WZ, promesy koncesji, uzyskiwania prawa do dysponowania gruntem oraz warunków przyłączeniowych
- **Cyfryzacja procedur i udostępnianie danych przestrzennych** – rozwój i upowszechnianie elektronicznych narzędzi do składania wniosków, korzystania z geoportalu oraz centralnego rejestru danych o dostępnych mocach przyłączeniowych (zintegrowany system e-OZE)
- **Systemowa edukacja nt. OZE i upowszechnianie praktyki konsultacji społecznych** – wprowadzenie obowiązkowych, lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych i konsultacji społecznych na wczesnym etapie planowania inwestycji (z udziałem JST, organizacji społecznych i inwestorów)
- **Specustawa dla inwestycji OZE** – przygotowanie dedykowanej ustawy upraszczającej procedury lokalizacyjne, środowiskowe i przyłączeniowe dla OZE, analogicznej do istniejących np. drogowej

V. KLUCZOWE OBSZARY PRZYSPIESZENIA – w skrócie:

- **Spójna strategia rozwoju OZE**
- **Cyfryzacja i dostęp do danych**
- **Uproszczenia proceduralne poprzez specustawę**
- **Konsultacje społeczne**
- **Wzmocnienie kadr administracji**
- **Reforma Oceny Oddziaływania na Środowisko**

Projekt „Mamy przestrzeń dla OZE – przeprowadzenie działań szkoleniowo-doradczych oraz analitycznych w obszarze budowania zdolności administracyjnych w zakresie zielonej i energetycznej transformacji na rzecz administracji lokalnej” prowadzony jest w ramach inwestycji G1.1.4 Krajowego Planu Odbudowy i zwiększania odporności: wsparcie dla instytucji wdrażających reformy i inwestycje w ramach REPowerEU – wskaźnik G8G